

Hur kan småföretag motverka korrruption?

Sammanställning från seminarium 28 nov 2016 arrangerat av Företagarna och Transparency International Sverige

Inledning

Att arbeta med hållbarhetsfrågor och bedriva ett proaktivt arbete mot korruption kan vara av avgörande betydelse för en verksamhet. Det minskar företagens sårbarhet och säkerställer en positiv påverkan på omvärlden. Att bedriva en ansvarsfull verksamhet är av värde både i relation till affärspartners och kunder, men även för att vara en attraktiv arbetsgivare och skapa lönsamhet.

Det behöver inte vara komplicerat att förebygga korruption och andra oegentligheter, men det kräver engagemang.

Denna skrift är en sammanställning av vad som sades vid det seminarium som Företagarna och Transparency International Sverige anordnade den 28 november 2016 i syfte att underlätta små och mindre företags arbete med att motverka korruption bland anställda och affärspartners.

Sammanställning från seminariet

Günther Mårder, VD Företagarna, om företagande och antikorruption

Allt fler företag verkar i komplexa strukturer med mångfacetterade leverantörskedjor o.s.v. Det ställs större krav både från affärspartners och från samhället på att företagen ska ha större kontroll över sina processer och hur de gör affärer. Antikorruptionsarbetet kommer att stiga ännu mer i betydelse framöver. För företag innebär antikorruption praktisk hjälp för att undvika olyckliga situationer, t.ex. att förlora kontrakt. Enligt Global Corruption Barometer 2016 anser hela 15% av svenskarna att alla företagare är korrupta. Denna negativa uppfattning om företagande vill vi vara med om att förändra. Ett viktigt steg på vägen är att berätta om det arbete som sker inom företagen idag och lyfta fram hur man som företagare kan utveckla sitt arbete med antikorruption.

Birgitta Nygren, vice ordförande Transparency International Sverige,

presenterade det internationella nätverket Transparency International (TI) med avdelningar i ca 100 länder. TI arbetar för att förebygga korruption, bl.a. genom att utarbeta riktlinjer för gott företagande.

Hema Lehocky, Head of Special Investigations Office på Telia, gav praktiska råd till småföretag

Det är stor skillnad på små och stora företag vad gäller både kravställning och tillgängliga resurser men egentligen bottenar allting i samma sak.

Korruption kostar och gör alla företag lidande, det är bara den som deltar i den olovliga transaktionen där och då som tjänar på det. Korruption utplånar också företagande, bl.a. genom att bidra till en skev konkurrens och därigenom skapa en illa fungerande marknad. Som företag bör man förstå sina risker och se till att det finns regler för såväl den egna verksamheten som affärspartners.

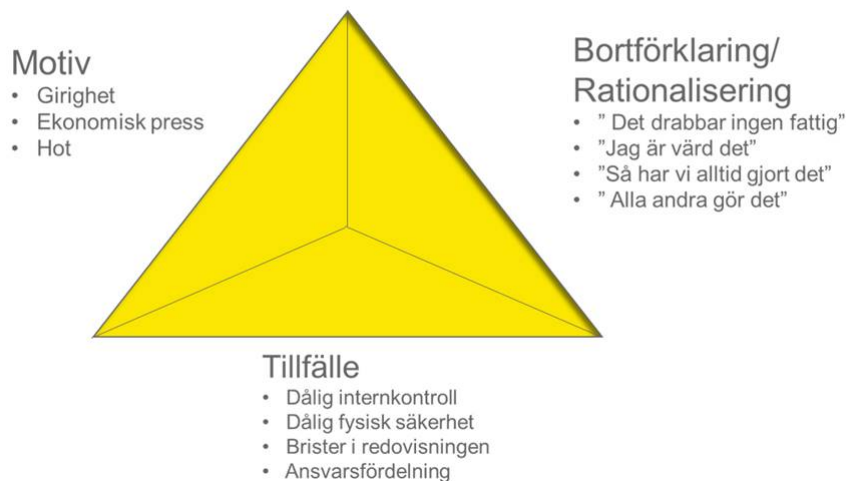
Hemas praktiska råd till småföretag för att undvika korruption och bedrägerier:

- 1) Ställ frågor till era affärspartners. Hellre för många än för få.
- 2) Var transparenta. Företag anklagas ofta för att inte tillhandahålla någon information. Var öppna med hur valet av leverantör gått till, varför man betalar det man gör. Det bästa skyddet för företag är transparens.
- 3) Förstå riskerna i era affärstransaktioner. Begränsa inte till enbart själva möjligheten och kontraktet utan även ta tid att förstå riskerna med motparten och affärsmiljön. Var noggranna med att dokumentera riskbedömning och beslut.
- 4) Satsa på mångfald. Mångfald hjälper till att bryta konsensus och minskar risken för att ingen säger emot.

Erik Skoglund, Partner och Nordenchef, Fraud Investigation & Dispute Services, EY, om hur företag kan arbeta med antikorrupktion gentemot sina anställda

Fortkörning, olaglig nedladdning, smugla in lite för många flaskor, jobba svart. Alla dessa handlingar är olagliga men vårt samhällsetos säger oss att det kanske inte är så farligt. Det finns ingen tydlig gräns för vad som utgör en muta. Vad är korruption? Är det bara det som står i lagen? Vänskapskorruption är t.ex. inte alltid olaglig men påverkar sättet på vilket beslut fattas. Genom den s.k. Fraud-triangeln kan man förstå vilka förutsättningar som måste finnas för att oegentligheter ska begås; det måste finnas ett motiv, ett sätt att bortförklara handlandet och ett tillfälle måste uppstå.

Fraud-triangeln

Personer inblandade i ekonomiska oegentligheter på företag är ofta en person som:

- ▶ Är en medelålders välutbildad man
- ▶ Arbetar inom redovisning eller innehar en chefsposition
- ▶ Har arbetat under en längre tid inom verksamheten
- ▶ Är inte dömd sedan tidigare

Följande oegentligheter är enligt Erik inte helt ovanliga i näringslivet:

- ▶ Riggade upphandlingar
- ▶ Falska och/eller försenade finansiella rapporter
- ▶ Ej genomförda, men fakturerade aktiviteter
- ▶ Privata omkostnader som belastar arbetsgivaren
- ▶ Nepotism / luftanställda
- ▶ Stöld av kontanter/tillgångar
- ▶ Avvikelser mellan text på fakturor och verkligheten

Eriks praktiska råd för att motverka ekonomiska oegentligheter:

- ▶ Samma person ska inte beställa och attestera
- ▶ Elektronisk fakturahantering utgör ingen garanti mot fusk

- ▶ Se till att alla beställningar är tydliga och verifierbara
- ▶ Använd bara manuella rutiner i nödfall
- ▶ Lär känna dina leverantörer
- ▶ Ha kontroll över förändringar i leverantörsregistret

Slutligen, tänk på följande i leverantörshanteringen:

- ▶ Har ni fungerande och uppdaterade regelverk för den interna kontrollen avseende leverantörsfakturor?
- ▶ Ha kontroll över förändringar i leverantörsregistret
- ▶ Säkerställer den interna kontrollen att behörigheten avseende inköp av varor och tjänster efterlevs?
- ▶ Är leverantörerna aktuella och är angiven information kring dessa tillräcklig?
- ▶ Har ni möjlighet att spärra/begränsa användandet av utvalda leverantörer?
- ▶ Kan ni spåra eventuella förändringar i era leverantörers uppgifter?

Ulla Andrén, ordförande Transparency International avslutade seminariet genom att bl.a. peka på att hållbart företagande är framtidens modell. Det är inte så märkvärdigt att utarbeta riktlinjer för gott uppförande. Hon uppmuntrade alla bestämma sig för att sätta igång.

Var kan man läsa mer?

Toolkits (Transparency International)

<https://www.transparency.org/whatwedo/tools/>

Kod om gåvor, belöningar och andra förmåner i näringslivet ("Näringslivskoden")
(Institutet mot mutor)

<http://www.institutetmotmutor.se/skrifter/naringslivskoden/>

ICC Anti-Corruption Third Party Due Diligence – A Guide for Small- and Medium-sized Enterprises (International Chamber of Commerce)

<https://iccwbo.org/publication/icc-anti-corruption-third-party-due-diligence/>

Managing Third party Risk – Only as strong as your weakest link (Transparency International UK)

<http://www.transparency.org.uk/publications/managing-third-party-risk-only-as-strong-as-your-weakest-link/>

Business Principles for Countering Bribery – Small and Medium Enterprise (SME) Edition (Transparency International)

https://issuu.com/transparencyinternational/docs/businessprinciples_sme30jan2008?mode=window&backgroundColor=%23222222

ISO 37001 Anti-bribery Management Systems (International Organization for Standardization, ISO)

<http://www.iso.org/iso/home/standards/management-standards/iso37001.htm>